

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Startverhaal

(Hans van Hattum)

Vandaag vieren we 80 jaar Bevrijding. Wat speelde zich toen hier in Son en Breugel allemaal af? Daar staan we vandaag bij stil. Dat doen we door middel van het vertellen van verhalen. Laat ik u meenemen in mijn fantasie. Kijken welke parallellen we kunnen trekken. Vanmiddag liep ik hier al wat rond te dwalen en op het kerkplein zag ik de oude toren fier in zijn eentje staan te pronken. Het was rustig, de stilte voor het feest.

Ik hoorde het geluid van een grasmaaier en ging erop af. Ineens stond ik in het groen, Vroonhoven. Een kronkelend pad met oude bomen leidde naar de Dommel. Het zijn taxussen en die zijn een symbool van eeuwigheid.

Een groepje mannen is aan het werk op de kleine begraafplaats in het park. Kees, Theo, Tiny en Johan. Ik vroeg hen:

“Liggen hier ook graven uit de 2^e wereldoorlog?”

“Nee,” zegt de kleinste. *“Hier liggen geen soldaten. Vroeger was er een militaire begraafplaats Wolfswinkel aan de Rooijse weg bij de gedenksteen.”*

“Zijn er meer oorlogsmonumenten in het dorp?” informeer ik.

Vanonder zijn pet kijkt hij grijnzend naar de man naast hem: *“Wat denk jij, Kees?”*

Kees haalt zijn handen uit zijn zakken en steekt ze omhoog: *“Wel een stuk of tien. Wij vergeten hier de oorlog niet!”*

“En wat vinden jullie het allermooiste monument?”

“De Parachutist!”, riepen ze alle vier. *“Dat is hét symbool voor de Bevrijding van Son en Breugel!”,* beaamt er een.

“Waar staat dat?” vraag ik nieuwsgierig.

“Bij de vijver in de Europalaan.”, zegt de kleinste, die Tiny blijkt te heten.

“Is dat ver?”

“Nee hoor, ik denk 5 minuten.”

“We lopen wel even met je mee”, zegt Lange Kees *“We zijn hier toch klaar.”*

Van het Kerkplein wandelden we naar het Raadhuisplein en via de Airbornestraat naar het 17 Septemberplein. Daar stond ook een monument.

“Ze zijn hier inderdaad de oorlog niet vergeten!”, zei ik.

“Herdenken is belangrijk”, vindt Johan de motormaaier. *“Vrijheid is niet vanzelfsprekend!”*

Intussen zijn we in de Europalaan beland bij de vijver met het levensgrote beeld van de Parachutist.

“Duizenden Amerikaanse parachutisten zijn hier in 1944 geland!” zegt Tiny vol bewondering. Ik kijk naar het beeld van de sluipende man in oorlogsuitrusting.

“Jullie kennen vast mooie verhalen uit die tijd?”

“Zeker wel,” zegt Kees *“mooie en lelijke verhalen! Maar laten we er even bij gaan zitten.”* *“Goed idee!”* antwoord ik en we strijken neer op de bank.

“Verhalen zat!”, lacht Theo en hij haalt een zakflacon tevoorschijn en neemt een slok:

“Op de bevrijding!”

“Op de bevrijding!” herhalen de mannen in koor.

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal van de zusters

(Hans van Hattum)

Daar zaten we op het bankje bij de vijver in de Europalaan voor het beeld van de parachutist. Iedereen kreeg een slok uit de zakflacon van Theo. Het was whisky, het prikte in je keel!

“Waar blijven die verhalen nou?”, vraag ik.

“Ah,” zegt Tiny terwijl hij zijn korte benen stevig op de grond plant. *“Ik weet er wel eentje, van mijn tante Zuster.”*

“Je, wat?” vraag ik verbaasd.

“Mijn tante Zuster. Ga me nou niet vertellen dat je niet weet wat dat is?”

“Vroeger had iedereen wel een vrouw in de familie die in het klooster zat.” legt Johan geduldig uit. *“En die heette Tante zuster.”*

“Hij weet weer precies hoe het zit!”, meesmuilt Theo *“Je kan wel horen dat ie altijd voor de klas heeft gestaan!”*

“Niet kibbelen, mannen.” vermaant Kees, *“Er is al genoeg onenigheid op de wereld. Vertel verder Tiny!”*

Tiny schraapt zijn keel: *“Mijn tante zat in het klooster van de Zusters van Liefde; dat gebouw waar tot voor kort La Sonnerie in zat. En de zusters hebben alles wat in de oorlog gebeurde netjes op papier bijgehouden.”*

“Schiet nou op Tiny.”, moppert Theo *“Kom op met dat verhaal van de zusters!”*

Weet je wat? Laat je tante zuster het maar vertellen.

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Verhaal van de zusters *(klein en groot leed in de oorlog)*

(Ans Merks)

In mei 1940 werd de rust in Son en Breugel verstoord door de Duitse inval. Er reed een tank met soldaten door het dorp en er werd een avondklok ingesteld.

In het begin viel het allemaal wel mee maar langzaam maar zeker werd het erger.

Ze haalden de klokken uit de kerktoren. Wij zusters moesten ons radiotoestel inleveren en de school ging dicht. Af en toe hielden de Duitsers een razzia.

Echt honger was er gelukkig niet. Er stond genoeg groente in de kloostertuin en we kregen een deel van de slacht van boeren uit de buurt.

Het was wel behelpen: we moesten koffiezetten van gebrande eikels!

In september '44 vochten de Duitsers tegen de geallieerden en op vrijdag de 15e kwam ineens het bevel alle huizen bij het kanaal te ontruimen.

Uit één ervan kregen we het verzoek een ernstig zieke vrouw in ons klooster op te nemen. Het ging om een Jodin: Johanna Hartogs Schwarz. Die zat daar met haar man al 3 jaar lang ondergedoken.

Maar ja, je kon moeilijk met een Joodse vrouw de straat op!

Gelukkig wist de heer des huizes raad. Hij timmerde een doodskest waarin ze haar op een handkar naar ons klooster brachten. Af en toe hoestte ze.

Man! Wat was iedereen bang dat de Duitsers haar zouden horen!

De vrouw was er slecht aan toe en we legden haar op bed in een aparte kamer, ver weg van de rest. Haar man zat onafgebroken bij haar. Hij bad op een zangerige toon, nu eens harder en dan weer zachter. Wij konden er niets van verstaan.

"Het spijt me", zei hij "dat ik mijn gebedenboekje niet bij me heb. Dan kon u zien hoe mooi de teksten zijn."

Af en toe mompelde de vrouw een naam..... *"Bertha"*.

"Dat is haar zus.", fluisterde de man. "Die woonde bij ons in Eindhoven maar de Duitsers kregen haar te pakken. Ze is twee jaar geleden naar kamp Westerbork gebracht en later naar Auschwitz... Sindsdien hebben we nooit meer iets van haar vernomen..."

Wij zusters zeiden maar niets... je hoorde vreselijke verhalen over die kampen...

Toen zijn vrouw de geest gaf zei hij:

"Ze zal nu wel bij de Heer zijn, ze was altijd zo zorgzaam en goed voor de armen."

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal van burgemeester Veeneman

(Hans van Hattum)

Ik keek in het donkere water van de vijver in de Europalaan en dacht:

'Hoe heeft dat in '40-'45 allemaal kunnen gebeuren?'

Langzaam draaide ik me om naar de mannen die op de bank voor het beeld van de Amerikaanse parachutist zaten.

"Was er dan niemand die in verzet kwam?", zeg ik tegen Johan. *"Heb jij daar als oud-leraar een verklaring voor?"*

Johan blijft stil en kijkt peinzend voor zich uit.

"Achteraf is het makkelijk praten!", zegt Tiny terwijl hij een shagje rolt.

"Het ging sluipenderwijs", zei Johan. *"De mensen waren bang. Je wist nooit of er geen verrader in de buurt was."*

"Ik snap wel dat ze risico's vermeden.", verzucht Theo. *"Een mens wil nu eenmaal leven."*

Kees stond op: *"Er waren ook mensen die protesteerden. Ze deden hier mee aan de stakingen tegen de Duitsers in 1943. "*

"Ja", viel Tiny hem bij *"En er zaten ook veel onderduikers!"*

"En vlak de burgemeesters niet uit!", zei Kees. *"Ken je het verhaal van Veeneman?"*

Ook Theo kwam overeind. *"Ze zeggen dat burgemeester Otters dat vanavond vertelt!"*

Alle vier kijken ze me triomfantelijk aan en ik schiet onwillekeurig in de lach.

"Oké, helden! Ik zal goed luisteren naar het verhaal van jullie burgemeester."

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Verhaal van Henk Veeneman, burgemeester in oorlogstijd

(Suzanne Otters-Bruijnen)

Henk hield van muziek, hij speelde viool en piano en zong in het koor. In 1941 kwam hij in conflict met de Duitsers toen die in Nederland de 'Kultuurkamer' oprichtten. Iedere kunstenaar moest lid worden en als secretaris van de Harmoniebond werd Veeneman geacht daaraan mee te werken.

Maar hij weigert en alle muziekgezelschappen worden opgeheven, de instrumenten verbergen ze thuis.

Veeneman hield niet alleen van muziek maar ook van besturen. Hij klom van ambtenaar op tot gemeentesecretaris en toen de Duitsers in 1943 burgemeester Schoepp arresteerden, werd hij waarnemend burgemeester van Son en Breugel.

In brieven aan Schoepp schrijft hij dat de brandweer en de post niet functioneert.

Veeneman kwam om in het werk, ze moesten stamkaarten maken en o.a. het gemeentehuis bewaken.

Op 5 juli 1944, de geallieerden waren al geland in Normandië, krijgen alle burgemeesters uit de regio een telegram om bij de *'Beauftragte'* in Vught te verschijnen.

Ze moeten inwoners aanwijzen om in Zeeland aan de kustverdediging te werken. De burgemeester weigerde dat en zij worden door de *'Sicherheits Polizei'* gearresteerd en veroordeeld voor sabotage. Zo komt Veeneman terecht in Kamp Vught.

Het kampeven was zwaar en contact met de buitenwereld moeilijk. Toch lukt het af en toe een briefje naar binnen of buiten te smokkelen.

3 Weken na zijn arrestatie hoort hij dat zijn dochter Lisette is geboren. Hij vreest dat hij naar Duitsland moet, maar hoopt dat de oorlog snel voorbij is en hij weer naar huis kan.

"Zit niet in over mij!", schrijft hij op een vloeipapiertje aan zijn gezin. Een laatste briefje, om een sjekkie gerold vanuit kamp Vught naar buiten gesmokkeld.

Op 6 en 7 september '44, net voor de bevrijding van ons dorp, wordt kamp Vught door de Duitsers ontruimd. Veeneman wordt overgebracht naar een kamp in Oranienburg vlakbij Berlijn. In februari '45 gaat hij naar vernietigingskamp Mauthausen in Oostenrijk. Totaal uitgeput wordt hij opgenomen in de ziekenbarak en uit de kampadministratie blijkt dat hij op 14 april is overleden. Hendrik Veeneman was 35 jaar oud.

Twee weken later wordt het kamp bevrijd door de Russen.

Pas anderhalf jaar later krijgt zijn familie de officiële bevestiging van zijn overlijden.

In het gemeentehuis hangt in de hal een portret van Henk Veeneman. Op Henks' Home, zijn oude woonhuis in de Hendrik Veenemanstraat hangt een plaquette waarop staat:

'Zit niet in over mij' .

Met eerbied herdenken Henk en alle anderen die in verzet kwamen.

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal Bevrijding Son en Breugel 1

(Hans van Hattum)

Ik probeer de tekst op de plaquette onder het beeld van de parachutist te ontcijferen. *“Wie is hier goed in Engels?”*, vraag ik aan het groepje mannen dat ik vanmiddag op het kerkhofje in park Vroonhoven trof en die me vol trots dit monument laten zien.

“Dat is geen Engels”, wijsneust Johan. *“Wij zijn bevrijd door de Amerikanen.”*

Hij wijst naar de tekst: *“Kijk maar: Son en Breugel was de commandopost van de 101ste Airborne Divisie.”*

“Die plaquette is hier geplaatst ter nagedachtenis aan de ‘Screaming Eagles’ die hun leven hebben gegeven in operatie ‘Market Garden’”, zegt Kees.

“Mijn zoon werkt bij Defensie en die heeft dat allemaal precies nagezocht. Ze wilden alle bruggen veiligstellen van Neerpelt in België tot aan Arnhem en dan doorstoten naar het IJsselmeer. In één week, een bliksemactie!”

“Maar het bleek een brug te ver!”, zucht Johan. *“Bij Arnhem ging het helemaal fout!”*

“Is er hier in Son en Breugel hard gevochten?”, vraag ik.

“Kom maar zitten, jongen.”, wenkt Tiny mij van het puntje van de bank voor het beeld waar hij is neergestreken.

“Dan zullen wij dat jou eens haarfijn uit de doeken doen!”

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Verhaal van de Bevrijding van Son en Breugel 1 *(met accent op gevechten)*

(Marc van Beek)

Sinds 6 juni 1944, toen een enorme invasiemacht landde in Normandië, werd het hier in het dorp steeds drukker met Duitse soldaten die op de loop gingen voor de geallieerden. Maar ze waren in september nog niet verslagen. De Duitsers maakten van de Sonse brug het hart van hun verdedigingslinie. Bewoners moesten hun huis uit. Er werden kanonnen geplaatst en explosieven aangebracht onder de brug.

Op zondag 17 september '44 kwamen er ineens duizenden parachutisten uit de lucht naar beneden vallen. Hun eerste taak was het verdedigen van alle bruggen in Son, Best en Sint Oedenrode.

“Toen de Amerikanen nog maar 100 meter verwijderd waren van de Sonse brug, vloog die voor hun ogen plotseling de lucht in. Wat nu?”

Sommige soldaten zwemmen naar de overkant. Ze moeten uitkijken voor Duitse schutters, die zitten overal. De Amerikanen schieten als ze ook maar iets zien bewegen!

Zo kwam bakker de Rooy per ongeluk om het leven toen hij door het gordijn van zijn slaapkamerraam keek.

In de nacht van maandag op dinsdag banen de Amerikaanse Genietroepen de weg naar vrijheid door een baileybrug over het kanaal te bouwen. Dinsdagochtend om zes uur rijdt de eerste geallieerde tank richting Arnhem. In de late dinsdagmiddag naderen via de zuidelijke kanaaldijk vanuit Hooydonk echter zes zware Duitse tanks. Ze beschieten eerst Breugel en rijden door richting de pas aangelegde baileybrug, waar een Britse truck met benzine in de brand vliegt.

Generaal-majoor Taylor weet vanuit zijn commandopost van 101 Airborne divisie in het Corneliushuis (het latere Vestzaktheater) net op tijd allerlei manschappen te verzamelen en met zijn lichte materiaal de Duitsers tot staan te brengen. De Duitsers beschieten de toren van de kerk en de achterkant van het klooster, waarbij diverse gewonden vallen. Over het klooster heen wordt de kapel van Zonhove bestookt. Terwijl militaire artsen daar aan het opereren zijn, vallen er meerdere doden.

Op dinsdagmiddag wordt ook onverwacht Eindhoven gebombardeerd. *“Zonder ophouden daverden de ontploffingen door de straten. De grond golfde onder onze voeten.”* Honderden mensen worden gedood en er vallen heel veel gewonden.

“Een stroom vluchtelingen kwam richting Son met beddengoed en ‘n koffer op zoek naar een slaapplek.”

Generaal Taylor stuurt zijn troepen, de “Screaming Eagles” ter versterking naar de brug over het Wilhelminakanaal in Best. Bij dat gevecht raakt de Amerikaanse soldaat Joe Mann gewond aan allebei zijn armen. Als de Duitsers een handgranaat in zijn loopgraaf gooien, kan hij die niet terugwerpen. Maar hij schermt de granaat met zijn rug af, om zo zijn kameraden te redden. Al moest hij dat met de dood bekopen.

Als je binnendoor naar Best rijdt zie je het Joe Mann monument links tussen de bomen staan: *‘Vier witte zuilen rijzen ten hemel en daarboven prijkt een pelikaan op haar nest’*. De vogel is een symbool voor zelfopoffering omdat zij haar jongen voedt met haar eigen bloed. Zo offerde Joe zich op voor zijn kameraden én voor onze vrijheid

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal van Bevrijding Son & Breugel 2

(Hans van Hattum)

"Tijd voor een vrolijk verhaal!", riep ik en ik stond op van de bank bij de vijver in de Europalaan waar ik vanmiddag met de mannen van het beeld van de Parachutist bewonderde.

"Ja!", zegt Theo terwijl hij zijn zakflacon weer rond laat gaan.

"De bevrijding moet je vieren. Herinneren jullie je nog het feest van 5 jaar terug met dat verhaal over Wan van Overveld?"

Tiny schiet in de lach: *"Over die grap van die Amerikanen, zeker! 'My name is Wan', zei van Overveld en toen vroegen die soldaten: 'One? Like one, two, three?' "*

Van pret slaat Tiny op zijn dijen.

"Zo leuk, is die grap nou ook weer niet", schokschoudert Johan.

"Kom", zegt Theo. "We hebben lang genoeg bij dat beeld van die parachutist gezeten. We gaan naar de vogeltjes kijken!"

"Zitten hier vogels?" vraag ik nieuwsgierig.

"Een hele volière vol!", roept Theo vrolijk en hij slaat het paadje naast de vijver in.

En warempel, daar staat inderdaad een volière. Samen kijken we naar de vogels die kwetterend op en neer vliegen.

Theo wijst naar de vinken: *"Hoor je, hoe mooi ze fluiten!"*

"Da's niks vergeleken met de muziek vanavond, dat wordt pas genieten!", zeg Kees.

"Weet je wat mannen", merk ik op. "We gaan terug naar het Kerkplein en intussen vertellen jullie mij alles over de Bevrijdingsfeesten van Son en Breugel!"

Verhaal van Bevrijding Son & Breugel 2 (met accent op Vieren)

(Hans Waals)

Dat gevoel om weer vrij te zijn, zo vrij als een vogel in de lucht! Overal langs de weg stonden mensen te zwaaien en te juichen. Son en Breugel was bevrijd!

De kinderen van de familie van Lieshout mochten een voor een met hun vader uit de kelder van hun huis in de Dommelstraat om stiekem te gluren naar de soldaten die buiten met geweren rondliepen. Dat was nog best spannend.

“De mooiste herinnering is misschien wel het neerdalen van al die parachutisten in prachtige kleuren: groen, blauw en geel voor de munitie en wit waar de soldaten aan hingen. Zoiets hadden we nog nooit gezien!”

Overal kwamen vlaggen voor de dag en binnen de kortste keren hingen ze aan de huizen. Er werd gedanst in de straten!

Mensen kleurden zich in oranje en Tonnie en Dora van Lieshout droegen een rood-wit-blaauwe jurk, speciaal door de buurvrouw gemaakt.

De Amerikanen deelden sigaretten uit en kwatta's en corned beef.

En Dina Merks dan. Die Dina maakte siervlechten voor de Amerikanen van het nylontouw van de parachutes. Dat vonden die soldaten geweldig!

Overigens hadden die Amerikanen ook een oogje op onze jonge meiden.

Mia van der Linden is nog bruidsmeisje geweest bij een vriendin die na de oorlog trouwde met één van die Amerikaanse soldaten.

“Ik vind het fantastisch wat die bevrijders voor ons gedaan hebben”, zei Dina. “Anders hadden we hier nu nog onder de knoet gezeten. We kunnen ze niet dankbaar genoeg zijn!”

Toch waren niet alle inwoners blij. Er was veel schade en overal zag je de sporen van geweld.

Pas een jaar later, op 17 september 1945, viert ons dorp de bevrijding hier echt. Drie dagen lang is het feest. Met kinderspelen, een gekostumeerde voetbalwedstrijd, een optocht en dansen tot laat in de avond! Alle buurtverenigingen organiseren iets.

op Wolfswinkel worden er bloemen gelegd op de graven van omgekomen militairen en in de jaren daarna volgen de vele herdenkingsmonumenten die Son en Breugel nu rijk is.

Alles om de jonge mannen die het leven lieten voor onze vrijheid te eren en te herdenken!

En altijd was er de muziek! Want als je naar muziek luistert voel je de vrijheid. Dat opgeluchte gevoel kan niemand je meer afpakken.

Vanavond vieren we ons dorp opnieuw onze vrijheid!

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal over vluchtelingen van nu

(Hans van Hattum)

Daar liepen we dan vanmiddag in een rijtje langs de Boslaan. De mannen voorop en ik erachteraan. We sloegen de hoek om naar de drukke Nieuwstraat.

“Wat een winkels hier!”, zei ik, links en rechts om me heen kijkend.

“Ja, kopen, kopen, kopen!”, verzucht Kees die met zijn lange benen vooroploopt. Tiny heeft moeite hem bij te benen.

Kees kijkt naar een van de winkels waar een klein meisje met grote donkere ogen stilletjes bij de deur staat te wachten. *“Wat sta je hier, zo alleen?”*, spreekt hij haar aan.

Johan, de oud-leraar, blijft staan en zegt: *“Bemoei je d'r nou niet mee!”*

Daar komt de moeder al naar buiten, met net zulke mooie donkere ogen als haar dochtertje en lang ravenzwart haar.

“Ik zie dat hier nog steeds mensen op de vlucht onderdak vinden, net als in ‘40/’45!”, zeg ik.

“Jazeker”, merkt Johan op *“Er is altijd plaats in de herberg! Mijn buurvrouw kent een hoop vluchtelingen, die werkt bij de LEV-Groep.”*

“Bij wat?”, vraagt Tiny verbaasd.

“LEV van Leven En Verbinden!” antwoordt Johan.

“Praatjesmaker!”, bromt Johan. *“Weet je wat, we gaan naar de Zwaan en dan zal ik jullie daar alles over vertellen.”*

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Verhaal over vluchtelingen van nu

(Ad van Etten)

Kun je het je voorstellen? Dat je huis en haard moet verlaten? Dat je afscheid moet nemen van alles wat je kent? Zoals al die vluchtelingen uit Oekraïne.

Tatiana een jonge vrouw uit de Roma-gemeenschap, geboren in Moldavië. Als het geweld haar woonplaats bereikt, vlucht ze samen met haar baby via Polen en Duitsland naar Nederland.

Of Valentyna die met haar man een autowasserette in Charkov runde tot de stad beschoten werd. De reis naar de grens was gevaarlijk. *“Een autorit van een half uur, werd een voetreis van twee dagen.”* Haar zoontje schrikt nog steeds van harde geluiden.

En dan is er Elena. De stad waar zij woonde is gebombardeerd. Dag en nacht ging het luchtalarm af. Haar man is nog in Oekraïne.

Wat opvalt is dat de verhalen op elkaar lijken.

De dreiging van de oorlog hing al tijden in de lucht maar het moment zelf kwam onverwacht. Zo zei Valentyna: *“Plotseling schoot ik wakker van het lawaai van gewerschoten. Het was vijf uur ‘s ochtends. Mijn zoontje lag te slapen. Het eerste wat ik dacht was: Hoe moet hij nu naar school?”*

Ze gooiden kleren in hun tas en sprongen in de auto. Het was druk op de weg. Vrienden vertelden waar ze heen moesten. Soms hield de politie ze tegen maar het lukte ze uiteindelijk de grens over te steken.

In welk land ze terecht kwamen maakt niet veel uit, als ze maar weg zijn uit de oorlog.

Ze wonen nu ruim twee jaar in Nederland. Eerst op een boot in Arnhem en nu hier in Son en Breugel. Ze spreken al een aardig mondje Nederlands.

Maar Tatiana kan hier niet wennen en verlangt naar haar Roma familie. Valentyna werkt bij een uitzendbureau, haar man is terug naar Oekraïne om te vechten tegen de Russen. Elena werkt als vrijwilligster bij Vluchtelingenwerk, haar dochter van 13 is net begonnen op de MAVO.

Het nieuwe leven is niet altijd makkelijk, ze denken veel aan thuis. Valentyna volgt het nieuws maar Elena wordt daar gestrest van en richt zich liever op het leven hier. *“Het belangrijkste is dat mijn dochter veilig is in een land met aardige mensen!”*

Helaas is het niet alleen oorlog in Oekraïne. Ook in Syrië, Jemen, Soedan.... lijden miljoenen mensen onder het oorlogsgeweld. *“Vluchten kan niet meer.....”*.

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Proloog bij verhaal Ekkersrijt

(Hans van Hattum)

Al wandelend naar het Kerkplein merk ik de drukte van het verkeer richting het kanaal op.

Tiny ziet mij kijken en zegt *“Ja, dat zijn allemaal wagens die naar Ekkersrijt rijden”*.

“Dat is toch dat grote bedrijventerrein waar ik vanmiddag doorheen gereden ben?” reageer ik.

“Ja, daar gebeurt het” merkt Johan op.

“Enorm hoe dat daar de laatste jaren uit de grond gestamd is. Dat was vroeger wel anders. Mijn opa woonde tijdens de oorlog op een boerderij waar nu de Ikea staat.”

“Ja, dat kan doordat we hier in vrijheid leven” reageert Tiny en hij vervolgt met enige trots. *“Mijn broer heeft al jaren een bedrijf op Ekkersrijt, en ook mijn buurvrouw werkt er.”*

“Nou dan ben ik wel benieuwd hoe dat zo gekomen is?” vraag ik.

“Ik ken wel iemand die ons dat kan vertellen.”

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Verhaal Ekkersrijt

(Corrie Bekkers)

Ik neem jullie mee naar Ekkersrijt. Naar een kleine buurtschap met zeven boerderijen en één burgerhuis dat groeide naar een industriepark met vele bedrijven.

Die groei was niet vanzelfsprekend. De oorlog van '40-'45 schokte boer en burger. Hevige bombardementen hielden mensen dagenlang in hun schuilkelders. Maar boerenaard is sterk: de koeien werden gemolken en het land bewerkt.

Ik ben hier geboren en maakte de ontwikkeling mee van agrarisch land tot ruim 260 hectare bedrijventerrein. Het was rond 1970. De economische groei vroeg om vernieuwende activiteiten. Ekkersrijt met omliggende buurtschappen vlakbij Eindhoven, bleek de juiste locatie. Voor de boeren was deze omslag heftig. Denk je eens in: weg van je geboorteplek, akkers waarop je jarenlang werkte en weg van de burens waarmee je zorg en voorspoed deelde. Voor de een betekende dit 'n angstige verandering, voor de ander een nieuwe kans.

Machines rukten op. Het zandweggetje naar de leemkuilen waar we leerden zwemmen werd de Huizingalaan. Op het land waar boeren op hun knieën bieten dunden, verrees Ikea. Onder de bedrijfsgebouwen liggen voormalige aardappelvelden en graanakkers veranderden in het Science Park met hightech en multimedia. Ik zie het nog voor me: de beek waarin we pootje baadden, stekelbaarsjes ving en ons moeder de was spoelde.... Het is verleden tijd.

Want A50 verving de smalle gruis- en asfaltweggetjes en knooppunt Ekkerswijer leidt nu naar een van de grootste bedrijventerreinen van Zuidoost-Brabant: naar Ekkersrijt: met zo'n 350 bedrijven die samen werk bieden aan ruim 13.000 medewerkers.

De kracht van Ekkersrijt bestaat uit: duurzaamheid, toekomstbestendig en een breed aanbod aan activiteiten. We hebben industrie, transport, logistiek en een scala aan winkels op de Meubelboulevard. Ekkersrijt blijkt ook een vertrouwde stek. Precies zoals boeren vele jaren hun akkers verbouwden, runnen vele ondernemers al decennia lang hun bedrijf op Ekkersrijt. Waarom? Ze hebben hier d'n aard.

Je leest en hoort 't in de wandelgangen: de Brainportregio staat bekend om zijn sterke innovatie en is de slimste regio ter wereld. Wat zeggen Ekkersrijtse ondernemers? *"Ekkersrijt als onderdeel van Brainport biedt volop kansen en mogelijkheden voor iedereen."*

Het is geweldig dat ondernemers van Son en Breugel hier samenwerken met de regio en met mensen uit de hele wereld. En, zoals de vroegere buurtschappen groot waren door 'naoberschap', verwelkomt ook Bedrijventerrein Ekkersrijt mannen en vrouwen die snakken naar vrijheid, naar veiligheid, naar een goede baan en de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen. En ik weet het zeker: ze zijn welkom op Ekkersrijt.

Verhalen Bevrijdingsshow vrijdag 13 september 2024

Raamvertelling Slotfragment

(Hans van Hattum)

Daar zaten we vanmiddag op het terras bij de Zwaan met uitzicht op het oude raadhuis. Ik wees naar het bovenlicht met het motief van de stralende zon: *“Prachtig, dat symbool van levenskracht!”*

“Verrek!”, zei Tiny. *“Dat is me nog nooit opgevallen en ik woon hier al mijn hele leven.”*
“Kwestie van kijken!”, gromt Johan.

“Hoe oud is dat raadhuis?”, vraag ik sussend.

“Dat stamt uit 1783!”, zegt lange Kees *“Das van ver voor de 2^e wereldoorlog.”* *“Was er toen ook ergens oorlog denk je?”*, mijmer ik.

“Er wordt altijd wel ergens gevochten, jongen.”, zucht Kees. *“Mijn zoon Arie is vorig jaar nog op vredesmissie geweest!”*

“Daar mag je trots op zijn, Kees!”, zegt Johan en heft zijn glas. *“Laten we proosten op de mannen en vrouwen die de wereld veilig proberen te houden!”*

“Ja we mogen blij zijn dat we in een vrij land leven en kunnen doen en laten wat we willen. Ik pak er nog eentje!”, roept Theo vrolijk.

“Neem er maar ‘n worstenbroodje bij, anders haal je ‘t feest vanavond niet eens!”, grinnikt Tiny.

Ik lach: *“Aan eten en drinken is hier geen gebrek.”*

“Ik hoor het al, jullie hebben het hier prima voor elkaar. “

Ik stond op en bedankte ze voor de boeiende verhalen: *“Ik zal ze niet vergeten!”*

Terwijl ik naar het kerkplein liep hoor ik ze me naroeven: *“Houdoe!”*

Ik draai me om en zwaai: *“Houdoe en bedankt mannen!”*

Daarna liep ik om de oude kerktoren heen en ik kon het niet laten ook even Vroonhoven in te duiken. Over het pad met de oude taxussen wandel ik naar de Dommel en kijk uit over het landschap: *‘Het is mooi wonen hier in het Brabantse land!’*

Een oude Griekse geschiedschrijver zei eens:

‘Het geheim van geluk is vrijheid en het geheim van vrijheid is moed.’

En gelijk had ie: Laten we onze vrijheid koesteren!